

Küsiige koolihoovi-ideid parem noortelt

01. september 2015 00:30

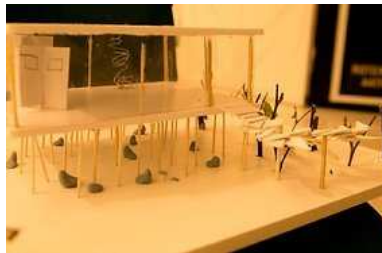

Epp Vahtramäe, koolinoorte arhitektuurikonkursi korraldaja Eesti Päevaleht

Mida rohkem kaasata noori avaliku ruumi kujundamisse, seda rohkem nad end ümbritsevast hoolivad.

Eestis elab ligi 70% elanikkonda linnalises tiheasustuses ja viimastel aastatel on järjest kasvanud trend rääkida kaasamisest ja kodanike osalusest linnaruumi kavandamisel. Ometigi on siiani suuresti tähelepanuta jäetud lapsed ja noored, kes moodustavad meie ühiskonnast pea viiendiku.

Avalikku ruumi kasutavad kõik kodanikud, kuid laste ja noorte puhul on arusaam linnaruumist ja selle mõtestamine seotud tihedalt nende vanematega. Laste ja noorte ning ka nende vanemate jaoks on esmane, et linnaruum oleks turvaline ja puhas ning pakuks võimalusi mitmekesisteks tegevusteks. Üha tavalisem on see, et lapsi sõidutatakse marsruudil kodu-kool-huviring-kodu isegi siis, kui see ei ole vajalik. Avalik ruum ei ole mõeldud pelgalt ühest kohast teise jõudmiseks, vaid peab pakkuma võimalusi juhuslikeks kohtumisteks ja sotsialiseerumiseks. Tänapäevases virtuaalelu ühiskonnas muutub järjest olulisemaks ka piisavate liikumisvajaduste tagamine hea tervise nimel.

Ühe võimaliku unistuste koolimaja makett

Fotod: Epp Vahtramäe

Eesti esimene koolinoorte arhitektuurikonkurs „Unistuste koolimaja” korraldati mullu septembris. Osalema olid oodatud 12–17-aastased koolinoored. Kokku laekus konkursile 146 tööd üle Eesti. Pildil teevad noored maketti. Foto: Epp Vahtramäe

Noorte osalemine peaks alguse saama üldise teadmistepagasi loomisest neid iga päev ümbritsevast (linna)ruumist kui elukeskkonnast. Hea võimaluse selleks annab ruumiharidus, mis on interdistsiplinaarne lähenemine, kombineerides eri valdkondi, nagu näiteks arhitektuur, linnaplaneerimine, kodanikuaktiivsus ja -osalus, sotsioloogia, antropoloogia, geograafia, kultuuriuuringud. Ruumihariduse eesmärk on õpetada noori pöörama tähelepanu ruumi eri aspektidele ja võimaldada neil ruumi loomises osaleda.

Head koostööpartnerid

Osalemiseks sobiv alguspunkt on kohalik tasand ning alustada tuleks neist aspektidest, millega lapsed ja noored otseselt kokku puutuvad. Kõige tihedamini on nad seotud koolimaja ja selle ümbruskonnaga ning seetõttu võiks üheks esimeseks projektiks olla koos noortega koolihoovi ümberkujundamine. Koolihoovid üle Eesti võiksid lähiajal muutuda uuesti aladeks, mis on aktiivses kasutuses ehk vastavad koolipere vajadustele ja pakuvad lisaväärtust õppetegevuse ning vaba aja veetmise mitmekesistamisel.

Koolihoovid võiksid lähiajal muutuda uuesti aladeks, mis on aktiivses kasutuses.

Noorte avatus, ideederohkus ja soov rääkida kaasa neid puudutavates asjades teevad neist väga head koostööpartnerid. Siiani on paljud kohalikud omavalitsused oskuslikult noori kaasanud, kuid seda pigem valdkondades, mis ei ole seotud avaliku ruumiga. Põhjuseid selleks on mitu. Ametnikel ei ole kogemusi ega aega mahukateks osalusprotsessideks. Arendajad peavad kaasamist pigem negatiivseks: jälle tuleb keegi oma arvamust avaldama. Noored ise on koormatud õppetöoga.

Häid näiteid maailmast

Noorte kaasamine on võimalusterohkem kui näiteks planeeringute avalikud arutelud. Peale vestlusringi ja küsitluste võib korraldada loominguulisi konkursse, linnaruumilisi sekkumisi, kaardistamist, rollimänge, makettide tegemist. Konkreetse meetodi kasutamine sõltub paljuski sellest, mille kohta noorte arvamust küsitakse. Tulemuslikuks osaluseks on oluline, et kasutataks asjakohaseid lähenemisviise ja mõisteid, mis on kõigile osapooltele üheselt arusaadavad.

Laste ja noorte osaluse häid näiteid saab tuua üle maailma. Üks edumeelsemaid riike on Kanada, kus mitmes omavalitsuses on kõigis tähtsamates valdkondades moodustatud noortevolikogu. Noorte arvamust võetakse kuulda ka üldiste arengukavade koostamisel, mitte ainult konkreetsete planeeringute puhul.

Laste ja noorte kodanikuks kasvatamisel on ühiskonna hoiakutel kodu ja kooli kõrval väga oluline roll.

Mida suurem on noorte võimalus kaasa rääkida ja osaleda, seda kohusetundlikumalt kantakse oma elukeskkonna eest hoolt, tugevnevad sidemed kohaliku kogukonna liikmete vahel ja suurendatakse üleüldist turvatunnet. Laste täisväärtuslikuks arenguks on tähtis, et nende arvamust mitte ainult ei kuulata ära, vaid võetakse ka arvesse ning antakse tagasisidet, juhul kui nende ideed pole teostatavad. Näilik kaasamine tekitab neis pettumust ja partneri vastu usalduse kaotamist. Laste ja noorte kodanikuks kasvatamisel on ühiskonna hoiakutel kodu ja kooli kõrval väga oluline roll.

Eestis määratleme kodanikuühiskonda kui osalusühiskonda, kuid toimuvat jälgides on arusaadav, et oleme sellisest ühiskonnast veel kaugel. Noorte teadlikkuse tõstmine ja nende osalemine aitab neist kasvatada oma ümbruskonnas toimuvast huvituvaid ja seda suunavaid kodanikke. Teadliku kodanikkonna kaudu kasvab nõudlus kvaliteetse linnaruumi loomiseks nii avaliku ruumi kui ka uusarenduste puhul. Peale selle on osalusmotivatsioon, kaasrääkimise võimalus ja kuuluvuskogemus olulised teistes igapäevastes eluvaldkondades. Lapsed ja noored on peagi otsustajate rollis, ruumiharidus ja varajane kaasamine loovad eelduse, et osalusühiskond poleks lihtsalt mõiste paberil.

Tule osalema!

Linnalabor korraldab sel aastal teist korda üle-eestilist koolinoorte arhitektuurikonkurssi „Minu unistuste koolihoov“. Rohkem infot konkursi kohta www.nooredarhitektid.ee

See leht on trükitud EESTI PÄEVALEHE internetivärvast
Address <http://ep1.delfi.ee/archive/article.php?id=72329755>